

BALANÇ DE LA REPRESSIÓ NAPOLEÒNICA SOBRE ELS ECLESIÀSTICS REGULARS DE LA CIUTAT DE GIRONA

PER

MONTSE JIMÉNEZ SUREDA*

El paper desenvolupat en la guerra que somogué la Península de 1808 a 1814 ha estat tradicionalment un dels temes que més interès ha desvetllat en la historiografia que ha emplaçat els seus estudis a la ciutat de Girona en la primera meitat del segle XIX. Dins la nombrosa producció bibliogràfica, en què durant la segona meitat del segle passat i primera del present destacaren els estudis de caire politicomilitar¹, renovada en els darrers anys amb estudis centrats preferentment en la incidència econòmica i social del conflicte², trobem un sector dedicat a analitzar específicament l'actuació dels religiosos

* Universitat Autònoma de Barcelona.

¹ Fer-ne un balanç historiogràfic exhaustiu depassa del tot els objectius fixats en el present article, valgui com a mer testimoni, ultra els treballs publicats amb motiu de la commemoració del seu cent cinquantè aniversari, del qual es feren ressò revistes i entitats com els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* o la *Revista de Girona*, la següent selecció: Ahumada, F.: *Gerona, la Immortal (1808-1809)*, Imp. Sucesor de Rodríguez, Toledo, 1935; Aragonés, A.: *1810. Ciudad Rodrigo. Estudio comparativo del sitio de Ciudad Rodrigo con los de Zaragoza y Gerona*, Imp. Aries, Madrid, 1911; Girbal, E.C.: "La defensa de Gerona en la Guerra de la Independencia", *Revista de Girona*, XVIII (1894); Grahit i Papell, E.: *Historia de los Sitios de Gerona*, Imp. de Paciano Torres, Girona, 1896; Minali, G.: *Historia militar de Gerona que comprende particularmente los dos sitios de 1808 y 1809*, Imp. A. Figaró, Girona, 1840; Mirambell, E.: "Un retrato popular de la defensa y ocupación de Gerona durante la Guerra de la Independencia", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XIII (1959); Pla Cargol, J.: *Els setges de Girona el 1808 i 1809*, Ed. Rafel Dalmau, Barcelona, 1962; Rahola, C.: "La dominació napoleònica a Girona", *La Revista*, Barcelona, 1922.

² Per exemple a través dels treballs d'Alberch, R.: "La demografia gironina del 1808 al 1814", *Estudi General*, I; De Puig, L.I.M.: *Girona francesa, 1812-1814*, Ed. Gòthia, Girona, 1976, o Simon, A.: *La crisis del Antiguo Régimen en Gerona*, UAB, Bellaterra, 1985.

en la Guerra del Francès³, aspecte cabdal que, tot i les esmentades aportacions, resta, en bona mesura, necessitat d'estudis monogràfics.

Bo i reconeixent que tota selecció implica un biaix, el present treball tractarà bàsicament d'esbrinar un aspecte parcial de la fita: l'impacte de la repressió napoleònica a les alenades finals del conflicte en la població masculina –religiosos en la quasi majoria absoluta– radicada als convents de la que esdevingué durant la dominació bonapartista la capital del Departament del Ter, i també les causes que motivaren tal resistència i el lligam d'aquesta amb esdeveniments anteriors. Per a molts d'aquests eclesiàstics, tant com per a la resta de la població resident en aquesta particular marca fronterera, el trauma material i ideològic no resultava cap novetat. En un interval de quinze anys (de 1793 a 1808) s'havien produït dues guerres contra el que s'introspeccionava, especialment al si de l'església, com el mateix enemic. A la percepció d'una França hereva dels postulats que clamaven per l'extinció del que fins al moment era l'univers referencial conegut s'afegia un tradicional sentiment popular antifrancès, fruit madurat a través de les sovintejades guerres amb el país veí⁴. Fins i tot en temps de pau, la proximitat geogràfica que feia gairebé

³ La majoria enquadrats dins la celebració de l'aniversari: Coll, J.M.: "El P. Tomàs Juan Serra, O.P., predicador en los sitios de 1808", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XIII (1959); Garganta, J.M.: "Los dominicos de Gerona en la Guerra de la Independencia según una crónica coetánea", Id.; Marquès Planagumà, J.M.: "La iglesia de Gerona en los sitios de 1808 y 1809", Id.; Noguer, T.: "El Ilmo. Señor Juan Agapito Ramírez de Arellano, obispo de Gerona (1798-1810)", Id. Cal esmentar a més el relat d'un coetani als fets, Manuel Cúndaro: *Historia político-crítico-militar de la plaza de Gerona en los sitios de 1808 y 1809*, publicada en forma de monografia per l'Institut d'Estudis Gironins en el seu número XXV (1950), i l'estudi d'Alberch, R.: "Notes sobre la desmortització napoleònica a les comarques gironines", *Revista de Girona*, 80 (1977).

⁴ No eren rars els atacs subsegüents a qualsevol esclat bèl·lic entre els dos regnes veïns sobre la població d'origen gal, ja acabada d'establir, ja arrelada a l'indret, a voltes convertida en un veritable cap de turc pel desfogament cec de les ires col·lectives. Resulten simptomàtics els escrits, possiblement per la mà d'un militar, testimoni directe de la contesa, en un diari detallat confeccionat en el transcurs de la Guerra Gran, que es fan ressò d'aquesta culpabilització personalitzada de les desgràcies bèl·liques. El 30 de juny de 1794 l'exasperació dels habitants, civils i militars, de Barcelona els havia conduït a l'assassinat: "... mucha parte del gentío se fue acia el Quartel de San Agustín, allí se esparció la voz de que havían encontrado en una pared del Quartel los retratos de los Reyes de Francia y España puestos en la guillotina con un letrero infame. Con ésto empezó a clamar el numeroso paisanaje que se havia reunido: Viva la religión, el rey y mueran todos los franceses (...) Noticioso el gobierno de este desorden, dispuso al anochecer que acudiese la tropa del Regimiento de Murcia y el de Cavallería del Rey a la esplanada para contener al Pueblo: se presentó allí el General, el Gobernador y varias personas del primer carácter, pero ni las reflexiones de éstos, y prometiendo que se castigaría a los culpados, ni las amenazas para los que se excediesen pudieron impedir que los paisanos armados de sables, palos, asadores y otros instrumentos entrasen en el Quartel. Los franceses que estaban desarmados formaron su defensa con los bancos y tablas de las camas, con lo qual se encendieron más los paisanos, y, mezclados con alguna tropa, mataron hasta 129 (...), también se llevaron siete carros de heridos al hospital, los más gravemente y de los cuales ya han muerto muchos (...) lo cierto y sensible es que han muerto muchos inocentes y que algunos pidieron de rodillas la vida y la confesión y no fueron oídos..." Biblioteca

inoperant l'aïllacionista cordó sanitari manat establir pel ministre Florida-blanca i la presència d'eclesiàstics francesos exiliats susceptibles de difondre, partint de la pròpia desfavorable situació, el tracte rebut per l'Església, més que no la seva divisió interna, de mans dels successius governs al país gal, a més de l'allau publicitari provinent de França⁵, provocaven la quasi omnipresència latent o explícita, com a espill o com a perill, de tota mena de rumors, a voltes realment precisos, sobre l'eix dels fets revolucionaris⁶. Les taxatives amenaces de les autoritats, amb pena de mort per a tot aquell que llegís o conservés tals papers, per impedir la difusió ideològica contaminant, sovint es demostraven insuficients per contrarestar la suggestió per conèixer el contingut dels escrits prohibits⁷.

El coneixement de la dissolució de molts ordes religiosos i la confiscació de les seves propietats, la reorganització eclesiàstica en una constitució civil a partir de juliol de 1790, les constriccions a jurar lleialtat al nou règim i els càstigs als reticents, la invasió d'atribucions d'antuvi privatives dels religiosos a través de les lleis de matrimoni civil i divorci i la secularització dels enterraments, les paròdies humiliants i els ritus substitutoris, els espolis i les protestes de les jerarquies eclesiàstiques, l'anihilament físic dels símbols vivents del sistema (l'execució de Lluís al gener de 1793 i, ja sota el comandament de Bonaparte, la mort del Papa l'agost de 1798, retingut en terres fran-

Nacional, Mss. 8100, p. 83 v.-84 v. Les actituds violentes no remeteren amb l'adveniment del nou dia, i es van tornar a descarregar sobre els antonomàsicament percebuts com a enemics: "Un pobre francés que a cosa de las siete de la mañana de oy salió a comprar al Borne fue perseguido y insultado por algunos muchachos y, queriendo reprenderlos, acudieron dos soldados de cavallería, uno de ellos tiró de la espada y de dos golpes le mató indignamente", op. cit., p. 85 v.

No resulta, doncs, estrany que el mateix personatge esmentés "...el miedo que tienen los emigrantes franceses y aún los establecidos aquí, que aquellos no se atreven a salir de sus casas y éstos se disponen a embarcarse", op. cit., p. 85 v.

⁵ Les referències coetànies abunden. Valgui com a mostra el que deixà escrit des de Figueres un 20 de juliol de 1794 el testimoni directe de la petjada impresa pel conflicte en terres del Principat abans esmentat: "... han dejado en varios puestos papeles sediciosos y informes escritos en ydioma del país. Su contenido se reduce a animar a la república catalana que despierte del sueño en que se halla. Pone a la vista la historia desde el Reynado de Luís 14 y Felipe V hasta la serie del día, manifestando con datas y mui por menor los sucesos de la Provincia, con distinción de los parajes en que han ocurrido, hablan en dicho escrito con la insolencia y libertad que acostumbran y concluyen = en punto a la Religión viviréis libremente según vuestra creencia..." op. cit., p. 101 v.

⁶ Vegi's respecte d'això el testimoni d'Anton Bellsollé del mas Bellsollé d'Arenys de Munt, contingut dins el llibre de Simon Tarrés, A.: *Pagesos, capellans i industrials de la Marina de la Selva*, Ed. Curial, Barcelona, 1993.

⁷ L'abans esmentat militar fa referència a la mort a la força a Girona d'un membre del consistori a "quien se cogió con papeles sediciosos", Biblioteca Nacional, Mss. 8100, p. 148.

ceses per ordre del Cors, i l'expulsió dels Borbons de Nàpols el 1806) i els atacs al mateix cor de l'església —la incorporació de les legacions papals a la seva República Cisalpina, els articles orgànics de 1802 que retallaven el potencial poder conciliatori del Concordat signat l'any anterior i la captivitat de Pius VII a Fontainebleau—, mesures que foren vistes per molts com la materialització de les més radicals idees il·lustrades, deixaven poc espai al dubte sobre el destí que esperava els membres de l'església si el model francès s'exportava i arrelava a la península. Certs fets, puntuals, però amb un alt contingut simbòlic negatiu⁸, escaiguts a l'entrada dels exèrcits, accentuaren el paroxisme. Els eclesiàstics gironins seculars i regulars s'abocaren massivament a la defensa del que transcendia d'una simple invasió bèl·lica més sota l'estendard de la seva pròpia supervivència com a estament privilegiat. En aquest sentit, la circular dirigida per la Junta Central al global dels eclesiàstics el 1808, perquè galvanitzessin els ànims populars per a la lluita, resultava quasi simplement ratificadora.

La resistència al francès fou ràpidament organitzada. Ja el 25 de novembre de 1808 s'instal·là a Girona una Junta de Vigilància integrada per dotze vocals eclesiàstics masculins i, entre juny i juliol de l'any següent, en formar-se vuit companyies per a la defensa de la ciutat, fou altre cop notòria l'aportació dels voluntaris regulars, entre els quals sobresortiren Manuel Cúndaro, el franciscà que assolí el grau de capità i a qui el consistori encarregà anys a venir la redacció d'una crònica sobre el conflicte, el lector de prima dominic Tomàs Pi i el sublector caputxí Silvestre de Mataró, amb una companyia estructurada en cinc esquadres compostes per uns quinze comandaments i més d'un centenar de soldats. Amés de la participació, humana i econòmica⁹, en accions bàsicament defensives de tall militar, els regulars gironins no foren una excepció en el clergat català quant a la gestió i organit-

⁸ Tals foren, per exemple, l'assassinat dels caputxins de Calella i les violacions sistemàtiques de monges caputxines a Mataró. Unió de religiosos de Catalunya: *Catalònia religiosa*, Ed. Claret, Barcelona, 1991.

⁹ Només per al sosteniment dels hospitals militars de campanya s'imposà una contribució extraordinària a l'estament clerical de Catalunya mitjançant la qual s'aconseguien 8.685 lliures, quinze sous i nou diners, que s'afegien a la recaptació extreta de les almoines de croada de tot el Principat (166.353 lliures, un sou i un diner) i a l'aportació més substancial, l'episcopal (el bisbe de Girona donà 55.395 lliures, cinc sous i nou diners). Arxiu Diocesà de Girona (a partir d'ara indicat amb les sigles ADG): *Estado general de cuentas de la dirección de hospitales generales de Cataluña*, Imp. de Agustín Roca, Barcelona, 1815.

zació d'hospitals militars de campanya¹⁰, necessaris puix les altres institucions sanitàries no donaven l'abast, des de la seva primerenca instal·lació el mateix any de 1808 fins que el canvi en els esdeveniments motivà la seva extinció quatre anys més tard, el darrer dia de 1814 (amb un parèntesi d'aproximadament quinze mesos –des del 27 d'abril de 1809 fins al 14 de juny de 1810– en què la direcció de tals institucions estigué en mans laïques).

De manera paral·lela fou especialment tasca seva la sistemàtica conscienciació col·lectiva que dugueren a terme amb l'objectiu immediat d'esperonar la resistència física i, sobretot, mental a la penetració tant dels soldats francesos amb el seu corresponent bagatge ideològic com dels al·legats propagandístics. Ja anteriorment l'abundant collita europea de generadors i seguidors d'idees que qüestionaven la supremacia de l'Església en tota mena d'afers, especialment els "civils", a voltes mitjançant opuscles considerats irreverentment ofensius, havia generat respostes. Els sermons condemnatoris que tenien uns protagonistes de Pirineus enllà s'intensificaren. Com succeïa normalment en cada moment crític, s'aprofità qualsevol event per injectar en el teixit social sencer els antidòts apropiats, ja mitjançant la impressió d'obres de combat adreçades a qualsevol possessor de l'activitat que el capacitava per a endinsar-se en aquest circuit de difusió d'idees¹¹, ja utilitzant com a plataforma els recintes sagrats on la comunitat congregada esdevenia susceptible de rebre informacions i pautes de conducta¹². De fet, la quasi ancestral pulsio

¹⁰ Es preveia en el seu reglament intern una disposició de l'equip organitzatiu en tres directors generals, dos visitadors, un comptador, dos secretaris i un tresorer, tots ells clergues, a més d'un intendent, un protometge, un cirurgià i un apotecari, personal, aquest, laic. Les mateixes normes afirmaven l'obligació de viure en comunitat dels eclesiàstics i la seva corresponent gratificació amb "una decente manutención", que corresponia a la quantitat de vuit rals de billó diaris abonats a un director perquè la institució els fes la vida, ja que el cobrament de salaris els estava expressament prohibit.

Al llarg de tot el parèntesi bèl·lic, es calculava que l'hospital de campanya de Girona havia rebut de manera directa 4.850 lliures, disset sous i nou diners, mentre que havia dispès un total de 75.974 lliures, distribuïdes en 1.396 per estades d'oficial i 74.578 per estades ordinàries.

ADG, *Estado general de la dirección de hospitales militares de Cataluña*, Imp. de Agustín Roca, Barcelona, 1815.

¹¹ Sovint renovant els codis lingüístics per fer més competitiu el seu missatge. Un canonge de la Seu de Girona, Francesc Dorca i Parra, citava les paraules del frare dominicà Orsi per justificar la importància de la seva obra *De la postestad de los obispos...* (impresa per Vicenç Oliva a Girona el 1802): "La libertad con que corren hoy día los libros ultramontanos en Italia, y la gran codicia con que son leídos hasta de los seglares de una superficial erudición y que en punto de religión apenas saben con método los primeros rudimentos del catecismo, han minorado mucho aquel profundo respeto con que nuestros mayores miraron siempre la cátedra de S. Pedro (...). Si se reflexiona el motivo porque los libros que vienen de la otra parte de los montes tienen tanto curso en nuestros países, es fácil de ver que ésto proviene de estar escritos en lengua vulgar, y con brevedad, claridad y elegancia...", p. 5-6-7 del pròleg.

¹² L'any 1792, a Girona, Gabriel Casanova en el *Sermón, que en el 24 de abril de 1792, tercero de las fiestas con que los P.P. Carmelitas Descalzos celebraron en su convento de la ciudad de*

per dissociar o mantenir units els dos poders, civil-reial-terrenal *versus* eclesiàstic-pontifical-diví, semblava, en el segle XVIII, haver transcendit d'una manera més àmplia que no a través de les vulgaritzacions, teòriques o factuais, d'un pla intel·lectual, més aviat minoritari, que es propagaven amb intensitat fins i tot en moments en què cap conflicte *visible* no necessitava d'aportacions teòriques que legitimessin algun dels dos corrents. El clergat, més que cap altre sector social, conscient de la metàstasi d'unes idees que plantejaven raonadament la possibilitat de l'existència fructífera d'un ordre social alternatiu en què el seu estament quedava o exclòs o arraconat a parcel·les de poder molt minvades, no tan fàcilment condemnables com els actes vandàlics indiscriminats, intensificà els seus esforços combatius al llarg de la segona meitat del segle, especialment en les darreres dècades, emparat en les sòlides raons d'autodefensa fornides per la Revolució Francesa i, especialment, per la Guerra Gran. No era la destrucció, l'essencialment combatuda, doncs, sinó els possibles fonaments constructius d'un ordre reformat.

L'aferissada resistència, però, es veié superada per l'empenta de l'exèrcit de Napoleó. La capitulació de la ciutat davant els assetjants representà per a la pràctica totalitat dels regulars de Girona, alguns dels quals es resistiren a entregar les armes, la materialització d'un malson davant el qual la fuga fou considerada com a solució¹³. Ni tan sols els acords entre el bisbe i

gerona la solemne beatificació de Sor María de la Encarnación (imprès per Narcís Oliva, Girona, 1792, p. 5), arremetia contra "esas estrellas errantes que deslumbran al mundo, i le dexan entre tinieblas, han trastornado lo sagrado, i lo civil, han atropellado con el sacerdocio i con el imperio. Este es el carácter de la heregía, que roto el freno del temor de Dios, i despreciadas sus Santas Leies, pierde el respeto, pone entre pies a la potestad civil, i exautora a sus legítimos soberanos. Empieza clamando por la tolerancia, i lograda, mina sordamente hasta profanar alevosamente el mismo Solio Real". Quatre anys després, Bonaventura Peraller incidia en els mateixos raonaments en el *Sermón del grande patriarca S. Francisco de Assís (...)* en la solemne traslació de la reverenda comunidad de religiosos franciscanos recoletos a su convento reparado de la fidelíssima villa de Figueras... (imprès per Antoni Matas i Ignasi Porter a Figueras al 1796), i, a l'any, una *Oración fúnebre (...)* en las solemnes exequias que el mui Ilustre Cabildo de la Santa Iglesia Cathedral ofreció a Dios por el alma del difunto Obispo de Gerona, el Ilustrísimo i Reverendísimo Sr. Don Santiago Pérez de Arenillas del Consejo de S.M.... (imprès per Narcís Oliva a Girona el 1797) donava ocasió a fra Manuel de los Dolores a llançar dures invectives contra els que participaven d'un cert estranyament vers l'Església: "... vosotros perdéis con el tiempo la religión, despedazáis insensiblemente la túnica santísima de la fe i os hacéis enemigos declarados de la divinidad, porque desde vuestra niñez aborrecéis todos los medios de la verdadera sabiduría y santificación de vuestras almas. Si a los libros, que con estilo pomposo i florido, ocultan el veneno de perniciosísimas doctrinas substituíais el estudio de las Santas Escrituras, i a las continuas distracciones que padecéis, la asistencia a los templos, no serían tantos ni tan funestos los males con que se ve oprimida la Esposa del Salvado...", p. 12.

¹³ El nombre dels que fugiren després de la rendició de la ciutat fou el següent:

Carmelites calçats:	10	Dominics:	15
Carmelites descalços:	—	Franciscans:	1
Caputxins:	13	Mercedaris:	3

l'invasor, que es proposava mantenir un cert *statu quo* compromentent-se a reconstruir els temples malmesos i a sufragar l'Església a canvi del seu suport¹⁴, aconseguiren frenar la repressió que s'abaté sobre els conventuals giro-nins. A la subsegüent abolició, seguiren les deportacions a França (només hi hagué un traslladat que romangué a la Península) en qualitat de presoners de guerra. Cent vint-i-sis homes¹⁵ empengueren el camí en captivitat vers el país veí. Al 1814, d'aquests 126 en restaven amb vida 97¹⁶; les dures condicions de la marxa, en el transcurs de la qual dos dominics havien assolit fer-se escà-pols, i del captiveri els havien delmat significativament cobrant-se 27 víctimes¹⁷.

Quan en l'interval escaigut entre el 7 i l'11 d'abril de 1814, responent a una ordre inicialment bastida per la regència a instàncies de les Corts (decrets del 18 de gener de 1813 i el 26 d'agost del mateix any) i promulgada final-

Aquest quadre, juntament amb els quadres consecutius que es troben en aquest treball, ha estat elaborat utilitzant dades contingudes al lligall 12027 localitzat a la sèrie dels Consejos Suprimidos de l'Archivo Histórico Nacional de Madrid.

¹⁴ Intentant assolir la pacificació completa a la seva diòcesi tant com mitigar la repressió de les tropes napoleòniques sobre els religiosos, el bisbe, Juan Agapito Ramírez de Arellano, a través d'un edicte datat el primer dia de gener de 1810, exhortava els eclesiàstics a sotmetre's a Bonaparte: "Es un error intolerable y una preocupación destituida de todo fundamento el creer que la guerra con Francia es guerra de religión (...). Por lo mismo, en cumplimiento de nuestro Ministerio, nos vemos precisados a amonestaros (...) que depongáis las armas inmediatamente, que os restituyáis a vuestras casas y al cumplimiento de vuestro ministerio (...) previniéndoos (...) os presentéis ante el Caballero Corregidor de esta Ciudad y de la Villa de Figueras a prestar el debido juramento de fidelidad al Rey (...) Don Josef Napoleón I". ADG, *Edicto de Juan Agapito Ramírez de Arellano a los curas párrocos, vicarios y demás eclesiásticos seculares y regulares de este Obispado*, s.i., 1-1-1810.

¹⁵ Repartits de la manera següent:

Carmelites calçats:	15
Carmelites descalços:	21
Caputxins:	15
Dominics:	17
Franciscans:	42
Mercedaris:	16

¹⁶ Amb la següent distribució:

Carmelites calçats:	13
Carmelites descalços:	17
Caputxins:	10
Dominics:	9
Franciscans:	37
Mercedaris:	11

¹⁷ El balanç d'òbits de cada orde és el següent:

Carmelites calçats:	2
Carmelites descalços:	4
Caputxins:	5
Dominics:	6
Franciscans:	5
Mercedaris:	5

ment pel Rei un 23 de febrer de l'any següent, uns agents destinats per a tal fi per José de Mena, comissari de guerra dels exèrcits reials i ministre d'hisenda de la plaça, avaluen al si de les respectives institucions el cost humà i material del pas de les tropes del Cors, el panorama que traspuen els eficients informes resulta no per sospitat menys eloqüent: a més de les destrosses de béns¹⁸, dels 261 habitants dels convents masculins gironins amb immediata anterioritat a l'esclat militar¹⁹, als quals cal afegir un total de sis refugiats²⁰, 83 (el 31%

¹⁸ L'examen efectuat per l'arquitecte i mestre d'obres Francesc Renart durant el mes de març de 1814 en el convent dels caputxins de Girona calculava els costos de fer-lo novament habitable per a dotze persones en uns 77.500 rals de billó, mentre que el condicionament per a trenta-sis individus ascendia a 155.000, puix "tiene integral este convento la mayor parte de sus oficinas baxas, aunque se hallan llenas de escombros y sin maderamen en sus oberturas, existen además sus paredes, las de la Iglesia, los arcos de ésta y algunas porciones de bóvedas y escaleras, pero todo lo demás está enteramente arruinado..."

Un dels emplaçaments més castigats pel conflicte fou el dels mercedaris, on "existen únicamente en dicho convento sus paredes, así como en su iglesia, que sólo tiene además los arcos de la nave principal y algunas porciones de bóvedas en las capillas laterales, y lo restante está enteramente destruído" i on s'avaluava l'esforç reconstructiu en 116.000 rals de billó, condicionant-lo només per a dotze membres de la comunitat, o 155.500, si es feia per als 34 que hi habitaven abans del marasme.

Una excepció la representa l'estat de la fàbrica dels carmelites calçats, que fou utilitzada en part –la conventual– per l'equip napoleònic com a seu de sales, oficines d'audiències, presons i calabossos, l'acceptable estat de la qual requeria una inversió comparativament més reduïda: 15.500 rals de billó reparant l'indispensable i 71.000 si s'habilitava per a un total de 30 religiosos. Els seus homònims descalços, que, com la majoria, també patiren el reciclatge del convent al pas de la soldadesca (el refectori i la cuina varen ser transformats en corts per als cavalls), no foren tampoc dels més perjudicats. El cost mínim de les reparacions del convent, que en part es considerava com a "ruinoso ya antes de la actual guerra" (la qual cosa no constituïa precisament una excepció a la ciutat), sempre calculat amb base a la xifra humana hostatjable estàndard de dotze persones, s'estipulava en 16.200 rals de billó, que augmentaven a 79.000 o 80.000 si es preveia l'ocupació màxima de l'indret (40 monjos). No resulta tampoc dels més deteriorats el centre neuràlgic de l'orde franciscà, un dels més abundantment representats a Girona, ja que la despesa, comptant l'allotjament de 90 individus, pujava a 98.000 rals de billó (amb la xifra patró era de 18.000 a 19.000 rals de billó). Sens dubte el més malmès fou el convent dels dominics, que, amb uns danys quantiosos –"... descompuestas sus escaleras y casi enteramente arruinados los suelos, techos, bóvedas, cubiertas y tabiques, sólo se conservan algunas porciones, y se hallan también existentes, en la mayor parte, sus paredes y arcos de los claustros, el todo del edificio está casi destituido de puertas y ventanas, y la iglesia, además de hallarse en general despojada de todo adorno, tiene despavimentado parte de su piso, incompletas las graderías, abierto un trecho de la pared del testero del presbiterio, arrancados algunos sillares de la bóveda principal y sin cubiertas la mayor parte de las capillas laterales y sacristías, que tienen además demolida parte de sus pisos superiores"–, afrontava obres per un cost mínim de 150.000 rals de billó, per mantenir la utòpica dotzena, o, màxim, si es feia per a l'alberg de seixanta integrants, 316.400. Archivo Histórico Nacional, Consejos Suprimidos, Lligall 12077.

¹⁹ Repartits numèricament de la següent manera:

Caputxins:	45	Dominics:	46
Carmelites calçats:	30	Franciscans:	82
Carmelites descalços:	32	Mercedaris:	26

²⁰ De fet, els refugiats eren nou, sis d'ells, cinc de Peralada i un de Barcelona, acollits al convent de carmelites calçats de Girona i tres dominics integrats a la casa homònima de la ciutat. El motiu d'haver-los comptabilitzat a part ha estat el respecte vers el criteri dels frares que, en realitzar els seus llistats, els desglossaren –cas dels carmelites– o afegiren sense diferenciació –cas dels dominics– als integrants autòctons dels seus convents.

d'aquests 267 membres) han mort²¹, majoritàriament per efectes de la contesa. Òbviament no tots els ordes en restaren afectats en la mateixa mesura²². Proporcionalment, el més perjudicat era el dels mercedaris, minvats en nombre respecte als segles anteriors si bé el rescat de presoners de pirates berberiscos continuava existint en aquesta època, que amb dotze morts, set com a conseqüència del trauma i cinc estant absents del setge, perdia el 46,1% dels seus integrants, al qual seguien el dels carmelites calçats, amb un balanç total d'onze víctimes (tres d'elles foranes), el 36,6%, els franciscans, amb un 31,7% (vint-i-quatre defuncions a causa del conflicte i dos sense data), el dels seus tradicionalment vells adversaris en controvèrsies teològiques, els dominics, amb un 30,4%, fornit per onze morts en el xoc i tres abans, i el dels caputxins, numèricament menys nombrosos però omnipresents mitjançant els seus populars sermons, que després dels franciscans són els que presenten la major xifra global de baixes durant el conflicte, prova evident de la seva alta implicació, que perderen el 28,8% dels seus membres (amb dotze morts pels efectes del combat i un que estava absent), essent l'altra escissió carmelitana la menys afectada, amb un balanç de pèrdues del 21,8% (cinc pels combats, dos sense data).

El creixement dels regulars tornava, doncs, a patir un recés. Tan sols disset anys abans i coincidint també amb les acaballes d'una sotragada bèl·lica, el cens que duia el nom del seu auspiciador, Godoy, donava la xifra de 251 eclesiàstics regulars, el 1814 eren 184 els supervivents (incloent-hi la baixa proporció de forasters)²³.

²¹ En el còmput global de víctimes a conseqüència del trauma s'inclouen els decessos a França en qualitat de presoners.

²² Podríem traçar dos quadres paral·lels, un de fornit per les dades de les víctimes directes o indirectes, o sigui, comprenent els morts durant el setge, en el transcurs de la seva evasió posterior, durant la repressió del Cors i desapareguts, del conflicte i un segon quadre dels òbits de cada orde a Girona en l'etapa estudiada. El primer ens donaria el següent balanç:

QUADRE 1:		QUADRE 2:	
Caputxins:	12	Caputxins:	13
Carmelites calçats:	8	Carmelites calçats:	11 (3 forasters)
Carmelites descalços:	5	Carmelites descalços:	7
Dominics:	11	Dominics:	14
Franciscans:	24	Franciscans:	26
Mercedaris:	7	Mercedaris:	12

²³ Amb la següent distribució:

Caputxins:	32
Carmelites calçats:	18 (23 amb els foranis)
Carmelites descalços:	25
Dominics:	33
Franciscans:	56
Mercedaris:	14